

sodnijskega adjunkta in tako privedla zeta v šolsko poslopje, le ona uživa plačo enakega razreda s svojim nadučiteljem.

Ravno isti § deželnega zakona določa, da ima deželno šolsko oblastvo dogovorno z deželnim odborom od deset let do deset let razvrstiti po razredih vsa učiteljska mesta. Vsakdo bi mislil, da sta se deželna šolska oblast in deželni odbor dogovorila in prevrstila učiteljska mesta takoj, ko je ta zakon zadobil pravno moč. Mogoče bi se zgodilo to drugod, a pri nas v Istri ne. Službena mesta so ostala še vedno razvrščena tako, kakor so bila razvrščena pred tem zakonom, s prevrstitvijo odlaša se torej že nad dve leti in to le zaradi tega, ker bi prišla malenkost učiteljskih mest v boljše plačilne razrede. In kaj pravi učiteljstvo k temu? Večina doma malo na tihem godrnja, in pri tem ostane. Le učiteljsko društvo za koperski okraj se je drznilo toliko, da je prosilo v pretečenem poletju deželni šolski svet, naj poskrbi, da se izvrši ta prevrstitev, a rešitve na to prošnjo ni še danes. Kaj so naredila druga učiteljska društva, mi ni znano, a najbrže nič. Mirno čaka vsak v svojem kotičku, kdaj se bo zljubilo oblastnijam izvršiti ta § deželnega šolskega zakona. Dvomimo, da bodo oblastnije toliko pravične ter da nakažejo priboljšek ob prevrstitvi onemu, kogar zadene ta od 1. septembra 1901 t. j. od dneva, ko je zakon zadobil pravno veljavo. Oni tovariš, ki bo deležen tega priboljška, bo vesel, da mu ga nakažejo od dneva naprej in niti mislil ne bo, da mu je zakon določil ta priboljšek že od 1. septembra 1901. Enaka se je godila, ko so se premenile decenije v kvinkvenije. Oškodovaniso bili nekateri tovariši kar za eno kvinkvenijo, a rekuriral ni nihče. Kasneje je marsikdo pomrmral proti nadzorniku, a ta mu je kratko povedal: »Zakaj se niste pritožili na višjo oblast?« In pri tem je ostalo.

Moj opomin je ta-le: »Slovansko učiteljstvo v Istri zbudi se, misli in prouči do dobrega državne in posebno deželne šolske zakone, pa dobiš v njih marsikatero mrvice, ki jo je določil zakonodajalec tebi, a ti jo razne oblastnije premišljeno ali nepremišljeno, hote ali nehote kratijo. In ko to zapaziš, posvetuj se s tovariši in neustrašeno nastopi pot pritožbe, saj sta si tem potem pred kratkim pridobila dva tovariša izdatne vsotice. Opozarjam te, posvetuj se le s tovariši in ne s kakimi nazovi-prijatelji učiteljstva, ker sem prepričan, da so ti prijatelji večinoma neodkritosrčni prijatelji, ki nam zavidajo vsako mrvice. Tovariši, zbudite se, da si zadobimo ugled in upoštevanje, a to bo, če nastopimo vsi vezani v trden krog, ki se ne da razrušiti in ne, ako se bomo vezali na one nazovi-prijatelje učiteljstva. Zgodovina nas uči, da tudi v drugih deželah uživa učiteljstvo le to, kar si je samo priborilo, in nič onega, kar bi mu bili podelili nazovi-prijatelji.

Dr. Sitnež.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani prosi najvljudneje vsa okrajna učiteljska društva, da bi blagovolila ustreči prošnji »Zavezinega« vodstva s tem, da bi izbrala poverjenike za naročitev društvenih listov. Imena in bivališča izvoljenih poverjenikov naj se prijavijo vodstvu »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« v Ljubljani.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima svoj letni občni zbor v sredo dne 30. t. m. v »Narodnem domu« v Ljubljani.

Odbor »Slovenske Šolske Matice« je imel 13. februarja 1904. sejo. 1. Sklenilo se je, kar najhitreje izdati »Spominski list« za mladino, ki zapuša šolo. 2. Odbor nima odgovoru predsednika na predlog gosp. nadučitelja L. Perkota ničesar dostaviti. Sicer pa se bodo vnovič povabile tiskarne, v katerih se ne tiska noben politično prononsiran list, naj stavijo svoje ponudbe; tisk se odda onim tiskarnam, ki bodo stavile najugodnejše pogoje. 3. Glede na glasovanje pri zadnjem občnem zboru se konstatira: Navzočnih je bilo kakih 60 društvenikov; za predlog o tisku društvenih publikacij je glasovalo 11 članov; § 22. pravil »Slov. Šolske Matice« pa pravi, da mora sklepom pritrditi nadpolovična večina navzočnih društvenikov; predlog torej po pravilih ni obveljal. Točka 2. in 3. naj se objavita sedaj v šolskih listih in pozneje v Letopisu. 4. Za l. 1904. se izdajo knjige: Ped. Letopis, Učne slike in Realna knjižnica. Ako bi Letopis postal preobširen, izidejo razprave v posebni četrti knjigi. Knjige se tiskajo vse v 2500 izvodih. 5. »Šolska Matica« bo skrbela za knjigo o domači vzgoji ter v to svrhu stopila v zvezo z »Družbo sv. Mohorja.« Poedina poglavja tega staršem namenjenega spisa naj bi služila »šolskim večerom za starše« in se uporabljala za predavanja po bralnih društvih itd.

Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zboruje dne 19. marca 1904 ob 1/2 11. uri dopoldne v okoliški deški šoli v Celju po nastopnem vzporedju. 1. Zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Prosto predavanje. 5. Iz šolske prakse. K prav številni udeležbi vljudno vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Cenjenim gg. tovarišem in gdč. tovarišicam, ki so se bili svoječasnoročili I. zv. »Iz knjige življenja«, se s tem najvljudneje zahvaljujem, ker so se odzvali mojemu vabilu na naročbo v tako častnem številu ter naznanjam, da izide II. zvezek prav v kratkem. Razpošiljati se začne še pred prazniki. Upam, da mi ostanejo zvesti vsi dosedanjji naročniki. Zato nisem sedaj razposlal naročilnih pol kakor prvič, ampak dobi vsak prejšnji naročnik tudi II. zvezek. Ako bi pa kdo ne želel novega zvezka, prosim, da mi to blagohotno sporoči po dopisnici in mi s tem prihrani stroške in delo. Hkrati pa vabim med svoje naročnike tudi one cenjene tovariše in tovarišice, ki dosedaj še niso v njihovem krogu, ter naznanjam, da jim lahko postrežem tudi še s I. zvezkom.

V Ljubljani 6. marca 1904.

Jos. Kostanjevec.

»Zvonček« ima v 3. številki to-le vsebino: 1. Balada o vinu. Fran Žgur. Pesem. 2. V spomin. Andrej Rape. Pesem. 3. Orel. Andrej Rapè. Pesem. 4. Sirota Ivanček. L. Černej. Povest. 5. Kadar vzhaja beli dan... Osojski. Pesem. 6. Kaznovale so ga... Andrej Rapè. Povest s podobo. 7. Ponoči. E. Gangl. Pesem. 8. Oblačkom. Osojski. Pesem. 9. Ob zibelki. F. Palnák. Pesem. 10. Prišli trije so možički... Osojski. Pesem. 11. Iz knjige prirode. Solovej. Poučna črtica. 12. Ljubezen sestric. Podoba v barvotisku. 13. Vprašanje in odgovor. E. Gangl. Pesem. 14. Na izprehodu. Ivo Trošt. Povest s podobo. 15. Moja grlica. Samko Cvetkov. Povest. 16. Tolažba. Ivan Stepko. Pesem. 17. Pouk in zabava. Slovo. Vinko Krek. Uglasbena pesem. — Za računarje. J. R. — Rusko-japonska vojna. — Spala — sedemnajst let. — Korejski pregovori. — Japonsko pismo. — Računska naloga. J. R. — Rešitev. — Sirite in naročajte ta krasni mladinski list!

Čitanka za obče ljudske šole. Izdaja v štirih delih. III. del. Za četrto in peto šolsko leto štiri- in večrazrednih ljudskih šol. Sestavila Henrik Schreiner in Fr. Hubad. Cena vezani knjigi I K 30 h. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig, 1904. — Zunanjščina te »Čitanke« nam ni simpatična. Vidi se takoj, da je oficijalna iz-

daja za slovenske šole. O nje notranji vrednosti izpregovorimo prihodnjič. — Knjigo je odobrilo naučno ministertvo z odlokom z dne 25. prosinca 1904., št. 1115.

Svetopisemske študije. »Osservatore Romano« objavlja papeževo okrožnico, ki pravi, da bo papež pospeševal svetopisemske študije. Ustanovil je tudi diplome za licenciate in doktorje sv. pisma, ki jih bo podeljevala biblijska komisija. Dobro bi bilo zlasti za našo politikujočo duhovščino, da se temeljito poprime študij sv. pisma in da se umakne iz javnosti — v cerkev!

Pripovedi o Petru Velikem. Po petem ruskem izdanju A. Petruševskega poslovenil Ivan Steklasa. »Slovenske knjižnice« snopič 128—131. V Gorici. Tiskala in založila »Goriška Tiskarna« A. Gabršček. 1904. Str. 312.

Legijonarji. Igra s petjem iz Napoleonovih časov v štirih dejanjih. Spisal Fran Govékar. Godbo zložil Viktor Parma. »Slovenske knjižnice« snopič 132—133. V Gorici. Tiskala in založila »Goriška Tiskarna« A. Gabršček. 1904. Str. 101.

„Iz knjige življenja“. Tovariš g. Jos. Kostanjevec izda v kratkem II. zvezek svojih pripovednih spisov, ki zavzemajo v naši pripovedni književnosti brez dvoma odlično mesto. Opozarjamo svoje čitatelje na pisateljevo zahvalo in vabilo v rubriki »Književnost in umetnost«. V II. zvezku »Iz knjige življenja« so zbrane zgolj krasne in zanimive stvari, ki jim je treba najširšega kroga čitateljstva. Nadejamo se, da ne bo zlasti učiteljske rodovine, ki bi ne imela tudi te lepe Kostanjeveve knjige!

Vestnik.

Osebnosti. Učiteljski prof. v Gorici V. Bežek, je imenovan za ravnatelja na c. kr. učiteljski v Kopru. — Ravnatelj mariborskega učiteljskega, Henrik Schreiner, in ravnatelj goriškega učiteljskega, Štefan Križanič, sta pomaknjena v VI. plačilni razred. Pomožni učitelj Karol Mahkota je postal začasni voditelj v Velesovem. — Nadučitelj v Šmartnem pri Litiji Jernej Černe je dobil zaradi bolezni daljši dopust; začasno vodstvo ondotne štirirazrednice se je izročilo tamkajšnjemu učitelju Karolu Piklu. Učiteljica ženskih ročnih del v Litiji, Marija Meško, je dobila suplenturo enega učiteljskega mesta na tej šoli.

Šolske vesti s Štajerske. Kot nadučitelja sta nameščena: Fran Lorber od Sv. Florjana pri Rogatcu na šoli v Braslovčah in Ivan Jezovšek, učitelj pri Sv. Lovrencu nad Prožinom na isti šoli. Stalne učiteljice so postale: pri Sv. Jodrti nad Laškim ondotna začasna učiteljica Ljudmila Gomilšek, v Libojah učiteljica iz Rečice Ljudmila Božič, v Dobovi pa ondotni začasni učiteljici Terezija Požar in Friderika Zechner. Učiteljica za ženska ročna dela pri Sv. Pavlu v Savinski dolini je postala učiteljeva soproga Marija Pečar. Možitev se je dovolila učiteljici Mariji Brinšek, roj. Delakorda, pri Šent Janžu na Dravskem polju z ondotnim učiteljem Petrom Loparnikom ter Mariji Zupančič v Šmarju pri Jelšah z ondotnim učiteljem in županom Fr. Ferlincem.

Bela žena. Umril je v Dornbergu pri Gorici vpokojeni nadučitelj g. Ignacij Križman. Služboval je na raznih krajih kot učitelj od 1853. do 1897. l. Najdalje je služboval v svojem rojstnem kraju Dornbergu, in dosedanji dornberški rod se je izšolal večinoma pod njim. Mož je bil plemenitega in neomahljivega značaja. Blag mu spomin!

Umrla je v Gorici učiteljica Marica Vouk. Pokojnica je službovala svojedobno v »Šolskem domu« v Gorici, potem pa v Bovcu. Zadnja služba ji je bila v Ajšovici pri Gorici. R. i. p.!

Izboljšalo se je zdravje g. nadučitelju F. Paplerju, o katerem smo poročali zadnjič, da ga je zadela kap. Želimo od srca, da bi skoro popolnoma okreval!

Državni zbor je začel zopet »delovati« dne 8. t. m. Da bi prišel res do kakega resnega in uspešnega dela ni misliti, ker je notranji položaj zaradi stališča Koerberjevega, ki stoji pod nemško-nacionalno komando, še vedno skrajno neugoden.

Delegacije so končale svoje »delo« dne 27. februarja. Slovenski delegat Šušteršič je govoril nekaj glede papeževe izvolitve, ki nas prav čisto nič ne briga, in s tem je bilo »delovanje« slovenskega delegata končano!

Vprašanje o italijanskem vseučilišču. Res, imenitne prijatelje so si izbrali naši Italijani proti nam Slovanom! Iz Tirola prihaja glas, da Nemci odločno protestujejo proti temu, da bi italijanska pravna akademija prišla v katerokoli mesto v Trentinu. Zahtevajo, da se fakulteta namesti ali na Dunaju ali Gradcu, kjer ne more biti nevarna za narodne interese Nemcev. Zaradi teh vesti je bolno zaječalo v logu italijanskega novinstva. »Piccolo« vzklika: Ali naj bodo Italijani vedno pod kuratelo drugih plemen? V Primorju kriče Slovani, da je to slovenska dežela, v Tirolu kriče Nemci! So li Italijani brez domovine?«

Nemci proti italijanskemu vseučilišču. Vest, da se italijansko vseučilišče ustanovi v Roveretu je nemško prebivalstvo zlasti na južnem Tirolskem razburilo. Nemci so začeli prirejati shode, na katerih protestirajo proti ustanovitvi italijanske pravne fakultete v južnem Tirolskem. Tak shod se je te dni vršil v Meranu.

Nabiranje doneskov za Vegov spomenik je ministerski predsednik kot voditelj c. kr. ministrstva za notranje stvari dovolil z razpisom z dne 27. januarja 1904., šte. 393.

Vegov životopis. Leta 1886 je v glasilu avstrijskega vojaško-znanstvenega društva in tudi v posebnem natisku izšel životopis barona Vege. Spisal je ta životopis takratni poročnik Fridolin Kaučič in našel tudi v inozemstvu splošno priznanje (The Academy London šte. 777, z dne 7. februarja 1887, Illustrierte Zeitung Leipzig št. 2290 z dne 21. maja 1877 itd.). Povodom 150-letnice Vegovega rojstva (23. marca 1904) izide ta životopis v drugi, pomnoženi in ilustrovani izdaji. Ker je Vegovo življenje in Vegovo znanstveno in militarično delovanje le malo znano, opozarjamo na ta nemški spis z dostavkom, naj se naročila naznanijo z dopisnico pisatelju in založniku gosp. Fridolinu Kaučiču stotniku na Dunaju, V., Matzleinsdorferstrasse Nro 37. Cena knjigi s poštnino vred je 1 K 20 h.

Vegov arhiv. Gospod dekan I. Bizjan je ustanovil v Moravčah Vegov arhiv, za katerega so došla že mnoga literarna darila. Vse čestilce Vege, ki imajo kako Vegovo delo starejše izdaje in ga ne potrebujejo, kakor tudi gosp. pisatelje, ki so ali bodo objavili o Vegi kak članek in tudi uredništva domačih listov, ki so in bodo še prinesla o Vegi članke, vesti in beležke, se tem potom prav vljudno prosijo, da bi doposlali Vegovemu arhivu po en izvod dotičnih knjig, knjižic in časopisov.

Razglednice, izdane povodom 150letnice rojstva barona Vege. Stotnik Karčič je napravil v proslavo 150-letnice Vegovega rojstva načrt za razglednico, na kateri je upodobljena Vegova slika, obdana z vojaškimi in učenjajskimi emblemi, Vegov grb, Vegova rojstna hiša in moravska cerkev. Razglednice se naroče (najmanj 100 izvodov) pri gospodu kaplanu M. Škerjancu v Moravčah. Vegove razglednice se bodo prodajale na drobno po vseh boljših knjigarnah in trgovinah s pisalnim orodjem na Slovenskem. Čisti dobiček je namenjen za Vegov spomenik.

Ferialni tečaji za učitelje na obrtnih šolah bodo letos od 17. julija do 13. avgusta v Beljaku. Predavalo se bo o risanju po prirodi. Take tečaje imajo tudi na Češkem in v Šleziji. »Risanje po prirodi« je danes v Avstriji aktualno vprašanje, zato bi bilo umestno, da bi šolska oblastva tudi v Ljubljani uvedla enake tečaje za ljudske učitelje.

Visokošolski tečaji bodo letos od 7. do 27. avgusta v Beljaku.

Litijska šolska mladina je priredila dne 6. t. m. veselico s petjem, deklamacijo in igro. Čisti dobiček bo dobila šolarska kuhinja.